

Könnycseppek a határdombon

Lompos béres voltam én is, mint a többi társam, akikkel együtt koplaltuk át a napokat a határszéli Becker-tanyán, amely végével a szenttamási határnak farol, ott ahol egybeütközik három falu határvége.

Ki gondolta volna akkor, hogy a megváltás csak egy bicskahegyre lapul tőlünk, amellyel kifizethettük volna a minden zugból ránkvicssorgó nyomort. Mondom, ott béreskedtem én is azon a tanyán, ahol lépteim alatt szunnyadt a jövő, csodálatos fordulatot rejtve magában s annak a ritka szerencsés ember részére, akinek megadatott a fölkelése.

Húztuk az igát télen-nyáron a pocakos gazda szeme előtt, aki tízpercnyi pihenőt sem engedélyezett napközben arra, hogy az ember szárazra törülközzön a szemetmaró izzadságtól. Bent a szutykos cselédkonyhákban gyűrött béresnek sóhajtoztak az üres fazekak között, meg-megvakargatva boglyas fejüket, hogy mit is tudjanak főzni az embereknek, akiket kint csóváltak az idők, mint nyakán fogott macskákat a gyerekek. Iszonyú szegénységben éltünk akkor, mintha összefogott volna ellenünk minden, ami csak kínozni tudja az embert. Születés, betegség karöltve látogatták a tanyát s nagyon sűrű vendégekké váltak. Mindig jobban mélyült a nyomor, amelynek fertőjében nemzettek az emberek. Minél nagyobb a nyomor egy családban, annál több a gyermek. Valamiben ki kell élni magát a legszegényebb embernek is. A gazda nem törődött velünk. Megadta a megalkudott bért, s azért munkát követelt, emberit és minél többet. Ha valamelyik családba gyermeket csöp-pentett az érzés, az idő bizony elpillézt a fölszínen néha félélékig is, míg kitisztult az asszony és az ember között a nyugalom, és beletörődtek abba, hogy ha már van, hát hadd legyen.

Nem szívesen tekintettek az új vendégre, különösen az apa, akinek ilyenkor mindig kiállt egy foga a munkából, amire ritkán jutott még hajábakrumpli is. Ilyenkor megvolt a kölcsönös egymás okolás, hogy te vagy az oka, mert nem tudsz vigyázni. Ha meg lehetett volna számlálni mindazt a sóhajt, ami napközben elhagyta a szánkat, úgy az emberekét, mint az üres konyhákban szédelő asszonyokét, aligha lett volna több fűszála a Becker-tanya legelőjének attól. Ha valaki megsokalta a pöffeszkedő gazda embertelenségét és szóra bátorodott, azt azonnal kirakatta a hajlékából, visszavonhatatlanul. Semmi ellentmondást nem tűrt. Béresszokás szerint a gazdájával szidni a jószágot a legfőbb bűn volt nála. Mindig voltak besúgóí, kik helyette is hallottak, meg láttak, kik egy enyhébb szóért elárultak bennünket.

Az akkori törvény csak arra szolgált, hogy lemérje, kinek súlyosabb a zsebe, és minden hatalmával az olyanok javára billent, akiké súlyosabb.

Én is ott álltam a kirobbanások szélén, de mindig visszatartott szüleim esdeklő tekintete, akik azt hajtogatták: — Ezt a pár hónapot már kibírod, míg az esztendő lejár, azután meg hazamegyünk a faluba és szabad leszel mint a madár.

Nyeltem és türtem. Vasárnaponkint ki-kijártam a határszögelésekhez, ahol három domb volt összehordva határjelzésnek. Mindegyikben tizenöt-húsz koci föld lehetett. Arra ráültem és hallgattam a kőkénybokrok lágy zizegését, amelyek körülნőtték a határdombokat. A dombok között egymást keresztező utak mellett ecetfasurják sűrűsödtek, rejtelmes homályt takargatva lombjaikkal, melyeket az arrahaladó gyanakvó szemmel figyelgetett, hogy nem lapít-e benne valami rosszszándékú ember. Az asszonyok fényes nappal is messzire elkerülték a bokrokat, bekerültek inkább a szántásokra.

Jómagam is körülszuktáltattam először Bundás kutyámmal, mielőtt a szokott helyemre, a szekicsi határdombra ültem volna. Félévszázaddal ezelőtt rémisztő gyilkosság történt itt az ecetfasurják alatt; szerelmi ügy volt a háttere. Ma sem tudnám megmondani, hogy mi vonzott ahhoz a dombhoz, ahová — ha csak tehettem — mindig kijártam. Mintha a gondolat is könnyebben is röpült volna önnét. Ráérő időmben késő estéig onnan néztem a határt, a délibábtól gőzölgő tanyákat, a ragyogó kékséget fölöttem s a gombolygó felhőket, amelyek lomhán úsztak a messzeségben. Úgy éreztem ilyenkor magamat, mintha a tücsök-muzsikás, májusi mezőkkel egyetemben beledagadnék a végtelen magasságokba, magam alatt hagyva mindent, a tanyát, ahol szüleim és testvéreim, béréstársaim vannak, akik ilyenkor veszik igazán szemügyre, hogy mennyire nyomorultak. Sohasem szerettem vasár-

nap bent lenni. Ha a családok mindannyian együtt voltak, folyton csak veszekedtek, a félig meztelen emberek hadonásztak, akikről az asszonyok ilyenkor érkeztek lemosni egyetlen ingjüket.

Últem és gondolkoztam a dombon. — Hej, ha én is olyan gazdag volnék, mint Bekker, micsoda életet teremtenék itten! Ruhát vennék minden cselédnek és ellátnám őket élelemmel, jószággal és mindennel. Még harmonikát is vennék nekik, hadd vigadjanak vasárnaponként, én meg ideépítenék egy csupaablak kis vityillót a dombra, ahonnét szabadon gyönyörködhetnék a táj szépségeiben. Nem leselkednék a cselédek után, mint ő, aki nem is tud igazán élni. Ilyen gondolatokat szövegetve üldögéltem a dombon, az egyetlen helyen, ahol úgy éreztem, hogy alattam folyik a nyomor és locskol a szenny.

Teltek-múltak a hetek mint a hömpölygő sárfolyam, melyben minél jobban evickél, annál jobban belemerül az ember. Csak a vasárnapok emelkedtek ki dombjaikkal közülük mint apró kis szigetek, melyeken lassú tűnődésnek adhattam magamat.

Egyszer egy vasárnap délután fütüreszve ballagtam a dombhoz, apró kis dalokat lengetve a nyelvemen, melyek úgy lobogtak a májusvégi délutánba mint rajtam a foltos ingem, amelyről nehezen lehetett volna megmondani, melyik az igazi színe. Talpam alatt csiklandozva omlott a puha rög. Kuttyám előreszaladva a domb mellett megállt, majd egy darabon visszaandalgott és ugatni kezdett. A kökényestől még mindig nem láttam senkit. Odaérek, hát kit találok ott? A szomszédék Ilonkáját, akik a mellettünk lévő tanyán harmadoskodtak. A szöke szépség elpirult, mikor odaértem, de én is, és rámpislogott búzavirág szemével. Előtte új krómozott női bicikli feküdt, amelyre sehogysem tudta fölrakni a leesett láncot. Formás kis keze fekete volt az olajtól.

— Nem tudom a láncot fölteni — csicseregte és balvállán keresztül a tanyájuk felé nézett, kissé hátradőlve, amitől feszes kis melle majd átszúrta pirosbabos blúzáját.

— No majd én fölteszem — léptem oda és a középkerékről levéve először a kis kerékre tettem, majd azután fölhajtottam a pedálkerékre a láncot.

— Nagyon tág a lánc — mondom neki —, meg kellene húzni. Van kulcsa?

— Nincs itt — lépett közelebb hozzám. — Máma vettük és nem gondoltam, hogy hamar elpusztul.

— Nem pusztult el, csak nem jól állították össze.

Fölállítottam a biciklit és a kezébe adtam. A világért sem mertünk volna egymásra nézni. Egy darabig tapsikolta, törülgette az ülést, hallgatott, hogy mondok-e még valamit, majd látva, hogy nem szólok, megköszönte, hogy segitettem, fölült rá és elgörcbözött rajta.

Álltam mint a cövek, utánabámulva gyönyörű természetének. Formás lábai elővillantak hajtás közben. Ameddig csak láttam, húzódtott utána a tekintetem. Úgy éreztem, mintha a szívem egy gombolyag cérna volna, melynek egyik vége a biciklihez van kötve s ahogy nő a távolság közöttünk, úgy ürül valami bennem és édes remegéssé válik.

Hűszéves voltam, de teli lemondással. A szerelmeket csak mások szavain keresztül ismertem, soha kocsmában nem jártam, nem tudtam táncolni, s így az élet legelemibb élvezeteit sem ismertem gyakorlatból. Mindig rongyos és ruhátlan voltam, s örültem, ha elhúzódhatok oda, ahol nem válok senki gúnytárgyává. Valami meseszerű világban éltem, amelyben nem szükölködnek azok, akiknek másra nem jut a szebbik valóságból. Leültem a dombra, hosszasan elnézve kirepedezett lábaimat, s átadtam magamat a csöndes tűnődésnek, amiben talán mindenkinél gazdagabb voltam. Egyszer csak éles csöngézésre kapom föl a fejemet. Nagyot dobbant a szívem. Ilonka jött vissza, egyik kezében egy bicikli-kulcsot szorongatott a kormányon.

— Édesapám alszik — ugrott le a bicikliről —, nem akartam fölkelteni, hogy húzza meg a láncot, gondoltam, hogy kigyüvök magához, ha megcsinálná.

— Nagyon szívesen — ugrottam föl ültömből és átvettem a kulcsot meg a biciklit. Tekintetünk egy pillanatra találkozott. Párperc alatt készen lettem vele. Addig ő mogyoró- és búzavirágot szedett a dűlőút mellett.

— No már jól is van — mondom. — Mindjárt fölülök a biciklire és kiprobálom a dombok körül.

— Könnyen mén, úgy-e? — kérdezi mosolyogva.

— Hát még új. Mennyibe került?

— Ezeröttszáz dinárba. Drága?

— Nem volt sok érte, megéri — viszem oda hozzá a biciklit.

Egymásra néztünk és mind a ketten elpirultunk. Ő zavarában a virágok közé rejtette arcát, ami fenségessé tette szöke édességét. Hallgattunk. Szinte hallani lehetett szí-

vünk dobbanását. Fölöttünk fehér lepkék ölelkeztek, és szédülve hullottak a kőénybokrok közé. Az ikrás napfényben egy pacsírtá lubickolt, azután hirtelen lezuhant a kukorica-földre. Úgy éreztem, mintha szívemből valami szédülésféle ömölne a fejembe.

— Evvel az erővel le is ülhetnék — mondom neki remegő hangon.

Nem ellenkezett. Szó nélkül letelepedett a dombra, egy kicsit távolabb tőlem. Lá-bunk alatt a domb tövében éleshangú tücsök cirpelt szembefordulva a délutáni napsütéssel.

— Milyen messzire el lehet innen látni — tekingetett széjjel a táj fölött. — Miért jár ide maga mindig? — kérdezi tőlem szemlesütve.

— Szeretek itt — válaszolok neki röviden s ideges ujjakkal szagatom mellettem a fűvet.

— Minden vasárnap itt látom ülni, ha kinézek a tanya mögül. Talán vár valakit?

— Nem én.

— Hát akkor, mért jár ide?

— Csak.

— Maga szokott olyan szépen dalolni sokszor?

— Nem — pirulok el jobban.

— Hát ki?

— Nem tudom — szagatom marékszámra a fűvet s rá-ránézek szörnyű izgal-mamban.

— Hány éves? — kérdezősködik tovább.

— Húsz.

— Én még csak tizenhét vagyok — babrálgatja a csokrot. — Volt már szeretője? — Les rám mosolyogva, de ő is nagyon izgatott.

— Még soha — válaszoltam torkomban dobogó szívvel.

— Igazán? — dölti oldalra fejét és úgy néz belém, mint a tükörbe.

— Igaz! Mért kérdezi?

— Hát csak... — süti le szemét majd újból rámemeli: — Ne hazudjon, mondja meg, ki az, aki olyan szépen dalolt maguknál az este is?

— Mit?

— Hát hogy, hogy is van? „Gyere velem akáclombos falumba...” Úgy-e maga da-lolta? — biccent fejével, amitől arcára hullt egy fűrt szökeség.

— Hát... hát... én — makogtam dadogva.

— Szeretném megtanulni. Úgy-e megtanít rá? — érinti meg karom.

Mintha villanyáram ütött volna meg:

— Meg — lehelem alig hallhatóan.

Összecsapta kezét örömeiben s csöppnyi szájából kiragyogtak apró fehér fogai, ame-lyek úgy csillogtak mint a harmatos gyöngyvirág-szirmok.

— Néha, mikor csöndes az idő, úgy áthallatszik hozzánk, mintha ott dalolná. Én olyankor a szalmakazal mellől szoktam hallgatni. Nagyon szeretem a nótát, különösen eztet.

Nemsokat kértem magamat, feli érzéssel eldaloltam neki. Úgy láttam, hogy minde-nét odaadná ézéért a nótáért. Közelebb húzódott hozzám és úgy itta magába a hangokat. Meg-megremegtek hosszú pillái, melyek kristálykönnyeket dajkáltak és ejtettek arcára. Rá-rápillantottam olykor s éreztem, hogy én is könnyezek. Sohasem láttam nálánál szebbet. Úgy ült ott mellettem mint egy mesebeli királylány, akit a szegény ember hetedik fia sza-badított ki a sárkánytól s most országuk széléről nézik együtt, hol válasszák ki maguknak a fele királyságot. Hóféhér nyakán meg-megrezdültek a piheselymek az illatos májusi szélben.

— Jaj de szép volt! — símult közelebb hozzám és görcsösen a karomba markolt. Azt hittem, meghalok a boldogságtól. Remegve átfogtam a vállát, magamhoz vontam és hosszasan megcsókoltuk egymás száját. Fejét a vállamra hajtotta és úgy néztük az alkonyi tájat, amely csodálatos összhangban zsongott körülöttünk. A gyönyörtől csak nagyritkán tudtunk szóhoz jutni. Inkább csókokban kerestünk érzéseinknek kifejezést. Ha szóltunk, már tegettük is egymást, a májusi mező minden varázsával belénk ivódott. Alig tudtunk elválni egymástól.

A következő napokon már sűrűbben fölhangzott a nóta és erősebb tüdővel fújtam a tanyájuk felé: „Gyere velem akáclombos falumba...” Csodálatos érzések töltötték meg a lelkem. Nem szerettem, ha szóltak hozzám, magam szerettem lenni gondolataimmal, szü-lejmet ruhavevésre unszoltam s azon veszekedtem velük, hogy megnősülök.

— Ugyan, csak nem ment el az eszed? — mondogatták. — Gatyád is csak az van, amj rajtad van, meg inged is. Mire nőszülél? Arra meg ne számíts, hogy veszünk, mert ha így forog ránk az idő, Ádám-kosztümben járunk valamennyien.

Nagyokat morogtam, de nem adtam föl a reményt. A vasárnapok ünnepelebbek lettek s a dombokon mind sűrűbben találkoztunk, néha még hétköznap esteken is. Egymást átölelve úgy álltunk a csillagos ég alatt mint az erő szimbóluma, amely körül alázatosan hőmpölyög az áldott nyár ezerszínű virágaival, tücskeivel és pacsirtáival. Néha egy-egy illathullám csapott föl hozzánk, elkábítva bennünket, miközben örök hűséggel pecsételtük meg szerelmünket. Szinte szálltunk a dombok felé. Olykor-olykor belémmart a kétség, hogy én szegény vagyok, Ilonka meg módos lány, mert saját igájuk meg földjük van, míg nekem a rajtamvalónál több nincsen, de mindig megnyugodtam, ha Ilonka szemébe néztem és cseresznyepiros ajkáról hallottam, hogy „kívüled soha senki, isten engem úgy segítjen!”. Sokszor egész vasárnap délután unalomszakadásig esküdtettem. Nevetett rajtam, de azért esküdött. Én olyankor azt hittem, hogy boldogabb vagyok Beckernél, akinek vagyona három határnyira is kiterjedt.

Át is járogattam hébe-hóba Ilonkáékhoz, amit eleinte természetesnek is vettek, de később már kezdtem észrevenni, hogy nem szívesen látnak a lányukkal együtt, sőt néha valami ürüggyel el is küldték, ha ott voltam náluk. Ilyenkor hazafelémenet mindig leültem a dombon és azon kezdtem elmélkedni, mit kellene csinálni, hogy pénzhez jussak, hogy Ilonkát ne ellenezzék tőlem. Semmire sem tudtam rájönni.

Egy júliusvégi vasárnap délután Ilonka később érkezett ki a szokottnál a dombhoz. Kedvetlen és szótlan volt. A csókot sem adta vissza. Arról érdeklődött felőlem, van-e földünk vagy házunk. Arra kért, hogy menjünk be hozzánk, szeretne megismerkedni a húgaimmal. Majd szörnyet haltam kérése hallatán. Alig tudtam lebeszélni szándékáról, össze-vissza hazudoztam, hogy a húgaim most nincsenek a tanyán, meg hogy olyan mérges kutya van nálunk, amelyik a gazdáját sem ismeri, s azt ilyenkor szokták mindig elengedni vasárnap délután, hadd jártassa meg magát. Mind csak azért mondtam, hogy lebeszéljem tervéről, hogy ne lássa meg égbekiáltó nyomorúságunkat, minek láttán egy angyalnak is elmúlt volna tőlem a kedve.

Engedett is hazugságaimnak, de úgy láttam, hogy a szavaim mögé látott. Korábban és hidegebben váltunk el egymástól. Azon a héten azzal örvendeztetek meg a szüleim, hogy vendégük volt egész délután, Ilonka anyja. Majd hogy hanyatt nem estem az örömtől.

— Aztán csak nem vezették be ide, ebbe a légykaptárba? — hordoztam tekintetem körül a szobában, ahol úgy zúgtak a legyek mint a nyárfalevelek.

— Már pedig az itt ült egész idő alatt a kisszéken, ahol most te ülsz — mosolyogták el magukat cinikusan az öregek.

Azon az estén nem is vacsoráztam. Nem esett jól semmi. Egész éjszaka alig aludtam valamit. Folyton a szegénységet szidtam, amelyről éreztem, hogy boldogságom rombolója lesz.

Alig vártam a vasárnapot. Koradéután kiültem a dombra, folyton Ilonkáék felé leve, de bizony onnét nem láttam senkit kiindulni. Négy óra felé a feketicsi úton egy cséza-kocsi tűnt föl, amint nagy port verve közelgett felénk. A gömbölyű lovak cifra sallangos szerszámba voltak bújtatva, s azokat dupla hajtószáron tartotta szárba egy hetyke legény, aki magas bőrülesen zötyögött a kocsin. Bojtos nádpálcanyelű ostorával élesek pattintott s úgy elröpült mellettem, mint a pinty. Mégcsak egy becsületes pillantásra sem méltatott.

A cséza Ilonkáék felé tartott. Féltekenység marta a vesém. Nem csalódtam érzésemben, a kocsi hozzájuk ment be. Biztos valami kéroféléle kerülgetheti Ilonkát, öntött el melegítően a gondolat. Nem találtam föl magamat a dombon. Valami szörnyen bántotta a bensőmet. Bementem a tanyára és fölültem a szalmakazal tetejére. Érkeztemre egy sas bontott lomha szárnyat: a helyén valami szürküllött. Odamentem, hát egy kék galamb tollai és maradványai lengedeztek a szalmatetőn. Leültem és szemrebbetés nélkül lestem Ilonkáék felé. Nagysokára láttam kigurulni a kocsit, amelyen ketten is ültek. Pokoli tervek foglalkoztatták agyam. A bosszú mély hangon muzsikált bennem. A dombhoz érve a kocsi megállt és Ilonkát láttam leszállni róla: ő volt, aki a legény mellett ült. Sokáig fogták egymás kezét. A kocsi megindult, Ilonka sokáig integetett utána, majd utána fölállt a dombra, kezét szemé fölé tartva szétnézett a mezők fölött.

Lecsúsztam a kazalról, bokámban nagyot rántott az ütődés, de nem törődtem vele. Siettem, de hasztalan volt minden igyekezetem. Mire a dombhoz értem, márcsak libegő szoknyáját láttam utána csapódni tanyájuk udvarán. Álltam, ahol az imént ő állt, talán még ki sem hült lábainak nyoma, s máris egy örökkévalóságot éreztem közénk szakadni.

Könnyes szemmel tekintettem a szelek felé, ahol mindenütt emberek laknak, akik pértzsel mérik a boldogságot. Leültem és elzokogtam, inkább sírva, mint dalolva: „Édesanyám kössön kendőt, selymet a fejére...” Mérheterlenül csalódottnak éreztem magamat. Nincs fájdalmasabb, mint az első szerelemben való csalódás. Éjjelig ott könnyeztem a dom-

bon ülve, millió vásári cifra tervet szöve arról, hogyan édesgethetném vissza Ilonkát. De minden tervemmel a pénznél lyukadtam ki. Pénz, pénz és megint csak pénz. Mintha a könyvbokrok is azt susogták volna, s a csillagok is úgy ragyogtak, mintha mindegyikük egy megsíkált aranypénz lett volna.

Vérző szívvel hagytam ott a dombot, visszacammogtam a tanyára, s úgy vettem magamat az istálló ketrecébe, mintha sohasem akartam volna fölkelni onnan. Szomorú és bánatos voltam egész héten. Nótára sem nyílt ki a szám. Alig ettem valamit.

Az idő nem állt meg csodálkozni sebeim fölött, mint ahogy a gazda sem, aki az év vége felé mégjobban hajtott bennünket, nehogy ingyen legyen egy szem búza is bérbe. A túlhajtott munka lekötött úgyannyira, hogy felejtettem valamicskét. A dombra sem jártam ki olyan sűrűn. Könyveket szereztem s a vasárnapokat a padláson töltöttem, olvasással, ahová nem jártak föl a legyek. Visszakerültem a régi kerékvágásba. Ilonkát sem láttam többet, csak akkor, mikor úgy szeptember dereka táján egy szombat délután mislinget kaszáltam a határszélen. Hosszú pántlikás kocsisor kanyargott tőlük kifelé, elnyújtott kurjongatásokkal, amint felém vették az irányt Mellettem porolt el a lakodalmas menet. Ilonka szomorúan rámnézett, inkább szájalommal, mint szeretettel. Kalapom mélyen a szemembe húztam, hogy árnyékoljam meglepetésemet. Mióta nem találkoztunk, nem hallottam felőle semmit. Megvallom, szebb menyasszonyt azóta sem láttam. Az apjáék kocsija hozzám ért. Az öreg megállította a lovakat és egy üveget nyújtott felém, borral. Nem fogadtam el. Hallottam, mikor elmentek azt mondotta:

— Ő akart a vejem lenni, a tetves?!

Szerettem volna a kaszával utánuk lépni, de legyűrtem magamat. Mikor megraktam mislinggel a szekeret, fölálltam újból a dombra és könnyes szemmel néztem utánuk, amint kocsijaik belekavarogtak az őszi délutánba.

— Szegénység, nyomor — sóhajtottam, — míg ember lesz a földön, addig te is meg fogsz lenni, s tiéd az utolsó szó élet és halál előtt.

Nemsokára kitelt a várvavárt év. Hazamentünk a faluba. A régi sebek teljesen eltűntek. Könyvek lettek a legjobb barátaim. Velük keltem, velük feküdtem. Észre sem vettem, hogy újból kitavaszkodott. Apám, aki falverőmester volt, egyszer csak azzal állított haza:

— Pakolni, mert itt lesz a kocsi, megyünk Beckerhez istállófalat verni!

A kereset nagyon jól jött a hosszú tél után. Kimentünk és munkához fogtunk. Egyszer csak egy reggel azzal állít hozzánk fejét fogva a gazda, hogy az éjjel a szekici hátdombból kiemelték egy nagy vasládát, a helyét ott láthatjuk, ha meg akarjuk nézni. Elsőnek érkeztem kedvenc helyemhez. Hát tényleg az évszázados dombban ott volt a láda helye, még a vaspántok is meglátszottak a gödör oldalán. Meglátszott, hogy a láda nagyon régen feketett a dombban egy bicskahossz szúrásnyira a földben. A lábam remegett, ott álltam az összezsuklás szélén. Ki gondolta, hogy mi van alattam, pár centire a földben, amikor olyan sokat keseregtem itt ezen a helyen nyomorúságos életünk fölött.

— Lám, itt volt a lábam alatt. Ilonkával együtt itt ültünk és álltunk rajta, csak le kellett volna nyúlni érte s mi elválaszthatatlanul egymásé lettünk volna.

Alig tudtam elhagyni a dombot. Úgy bámultam a láda helyére, mint a sirba szokás, amibe egy élet száll bele, minden titkával. Innen pedig kiszállt valami, egy láda, amelyben biztosan nem tavalyi pelyvát ázott el valaki. Hiába, akinek nincsen szerencséje, annak a talpa alól is kicsúszik a talaj! Izgalmamban talán még sírtam is. Mennyire közel voltam a szerencsééhez, alig tíz centiméternyire rajta álltam és mégsem lehetett az enyém. Hiába, mostohafia vagyok a sorsnak, akit csak a nyomor szeret, s velem kél, velem fekszik és a tarisznyámhoz elsőnek ül oda.

Ilonka jutott újból eszembe. A szőke tündér, aki karcsú természetével úgy nőtt föl emlékemben mint nyárfa a nyári alkonyatban. Ki tudja merre, hol van már, de árnyéka rávetődött a dombra, melynek fűszálain a könnyeim égtek.